

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.

за Црну Гору БРОЈ 10 ПАРА
за СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРА

ЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:

„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Vjesnik“ Cetinje (Monténégro)

Рукописе ваља слати Уредништву „Вјесника“
а ПРЕТИЛАТУ И ОГЛАСЕ Администрацији
Огласи се наплаћују по погодби

У тами необавјештења

Московско „Рускоје Слово“ пише: До нас допиру само дјелимична саопштења о ономе што се догађа у Њемачкој и Аустро-Угарској. Па ипак, и према тим мршавим вијестима може се судити о тузи која је на обалама Дунава и Елбе замијенила пређашње одушевљење, а које је било подгријавано само лажним билетенима о њемачким побједама. Од самог почетка рата Берлински и Бечки Штаб воде борбе на два фронта т. ј. не само са спољашњим непријатељем, него и са самим својим народима. Да би рат, отпочет из прљавих намјера, популарисали и оправдали најгрубље повреде међународног права, владини кругови у Берлину и Бечу нијесу се постидјели да своје државе преплаве лажним описима свега што је рату претходило, да на тај начин изазову у становништву осјећаје звјерске мржње против сусједа. Али се тако радећи не стиже далеко. И Нијемци и Аустријанци трпе сада највеће ратне незгоде, и не знајући добро зашто ли се то туку са скоро цијелим свијетом. Снови о владању цијелим свијетом лијепо су само дотле докле ма и најмање личе на стварност. И Цар Вилхелм и његов савезник морају сада на све начине увјеравати своје народе да аустро-њемачке трупе свугдје побјеђују и да је већ близак свршетак рата.

Па ипак, и лажима и пријеварама има граница. Настала су времена када се немају чим похвалити, када је немогућно „офарбати“ истину онако како се жели. Извјештаји са ратишта постају необично мршави или и сасвим постају необично мршави или и сасвим престају. А тада пониче маса „гласова“ узнемиљивих о побједама непријатељевим, а страшна забринутост почеће да захвата све територије германских држава. Штампана могућности да врши своју дужност и да умирује узбуђење читаоца који престају вјеровати чак и тачним гласовима. И њемачке и аустро-угарске новине смију штампати само званичне извјештаје о рату и уломке из писама појединих официра и војника, али само оних писама која одговарају извјесним смјеровима. Под изговором да је забрањено штампати и оне ствари које би могле користити непријатељу, и у Берлину и у Бечу боре се против иоле тачнијег обавјештавања публике.

Берлински и бечки извјештачи и сами не вјерују у патриотизам и храброст својих народа, и због тога се старају да их држе у необавјештености.

Истина ће, ипак, раније или доцније изаћи на видјело. Туђински листови, који допиру у Њемачку и Аустрију — и поред свих забрана — приче рањеника, а више свега гомиле бјегунаца из пограничних крајева подижу копрену са очију Михелових. Друштво почиње да нагађа право стање ствари на ратиштима и навикава се да по заслуги оцјени званичне лажи, какве су нпр. генерала Штајна или генерала Хоффера, и њихове релације о „побједоносном одступању“ или о свакодневном уништењу читавих непријатељских армија. Неизбежна утученост и немоћна мржња, која потиче из очајања, јављају се као по-

шљедице таквих поступака. Становништво дуалистичне монархије почиње све гласније исказивати своје незадовољство због овог опаког рата. По извјештајима нашег „Армијског Вјесника“ револуционарне тежње почињу у многим аустро-угарским областима прелазити у отворене буне. За сад аустријска влада све те покрете још угушује оружаном силом, али незадовољство захваћа већ и војску, а против ње се савезници Франца Јосифа немају чим борити. Стријељање маса, као што увијек бива у таквијем случајевима, само још више распирује незадовољство и распаљује све оне који бајаги треба да буду умирени. Чим учестају порази на војиштима, њемачке владе неће више бити у стању да у народима одржавају свој ауторитет. Уз то пошљедице незапамћене економске кризе, која захвата Њемачку и Аустрију, почињу се већ осјећати. Беспосличарство и сиротиња рђави су савезници генералног штаба. У мјесто да сва средства дају за војне потребе, Нијемци су принуђени да асигнују стотине милиона за олакшице економског живота. Али никакви асигнацијами не може се избрисати из свијести народних маса предосјећај катастрофе. Пробуђење вјештачки успаваног аустро-њемачког друштва биће ужасно. Оно ће позвати на одговорност све оне који су систематски крили истину и тражили од њега све новине и новине жртва без икаквог циља и користи. Истина све ће то бити слаба утеха у оном тренутку када господство аустро-њемачко буде свучено у прах.

Савезне државе противгерманске коалиције могу мирно очекивати дан неумитног разрачунавања. Полако али поуздано примичу се савезне армије границама Њемачке, савлађујући подивљале орде, које им стају на пут по вољи Вилгема Крвавог. У нашем је интересу пожелити да берлински и бечки генерални штабови и даље наставе ткати бескрајну паучину лажи и обмана. Што више буде те паучине, све ће се горе заплести у њој.

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент, г. генерал Н. Потапов, примио је ова службена саопштења:

Петроград, 6. нов. (10 сати у вече). На кавкаском фронту продужују се борбе у Зачорохском крају. У долини Олити—Чаја ми смо напали турску колону и одбацили је према Бару. На Ерзерумској линији настављају се дуж цијелог фронта ратне операције. Ратна је акција овдје отежана због оскудице путева. У осталим одредима није било значајнијих сукоба.

Петроград, 6. нов. (10 сати и 15 мин. у вече). На лијевој обали Висле развиле су се за пошљедњих дана борбе у два правца: на фронту између Висле и Варте и на линији Ченстохов—Краков. Борба се води с великим напором и има првјенствено нападни карактер.

У Источној Прусској наша војска напада непријатељске јако утврђене позиције. Источно од Ангербурга њемачки су опкопи утврђени са три реда жице, која је хоризонтално и вертикално оплетена у мрежу.

Ми смо овладали једним дијелом позиција на 7 километара источно од Ангербурга и заузели пролаз

између језера Хавелино и Тиркло, при чему смо у тим борбама отели непријатељу 19 топова, 6 митраљеза и заробили неколико стотина војника.

У западној Галицији наша се офанзива наставља.

5. новембра приближујући се к Севастопољу наша је црноморска флота срела крстарицу „Гебен“ и „Бреслау“. Магла нам је допустила да смо им се приближили на врло кратку дистанцу. Битку је започела адмиралска лађа и први метак с ње пао је на сред палубе „Гебена“ и изазвао пожар који се је јасно видио. Послије битке која је трајала 14 минута „Гебен“ је, користећи се брзином, одступио и сакрио се у маглу, пошто је претходно на њега пало неколико граната из наших тешких топова. Затим је отпловила и „Бреслау“ не примивши учешћа у битци.

Петроград, 7. нов. 7 сати и 35 мин. у вече. Нијемци се напрежу да са пробију кроз наше линије између Висле и Варте. Наше наступање 6. нов. имало је дјелимичних успјеха: Сјеверо-западно од Лођа ми смо отели Нијемцима тешку батерију, више од 10 митраљеза и заробили неколико стотина војника.

Упорне бојеви на фронту Ченстохов—Краков развијају се нормално. 4. и 5. нов. ми смо заробили 300 Аустријанаца. У Галицији смо заузели Вишенич, Горлице, Дуклу и Ужок.

Петроград, 7. нов. у 11.35 у вече. На кавкаском фронту наша је флота бомбардовала 6. новембра град Хонд, откуда су турци добивали појачања и прелазили у наступање у разним правцима. Зачорохског рејона наша је артиљерија разрушила луку, касарне и слагалишта с муницијом и спалила лучка стоваришта.

У долини Олити—Чаја једна је од наших колона одбацила непријатеља. У осталим одредима није било сукоба.

Петроград, 8. нов. у 6.20 у вече. На простору између ријеке Висле и Варте и на фронту Ченстохов—Краков наставља се борба.

У Источној Прусској дошло је 7. новембра само до омањих окршаја.

У Западној Галицији наша се офанзива наставља.

Петроград, 9. новембра, у 1.10 по подне. На кавкаском фронту у рејону Јуз—Верина, на путовима, који воде у Ерзерум, успјешно је дјествовала једна наша колона, при чему су наше заштитнице продужиле потискивати непријатеља.

У осталим одредима није било већих сукоба.

У јутро 7. новембра приближила се турска крстарица „Хамидија“ праћена торпиљерима луци Туапсе и отпочела бомбардовање, при коме је избацила око 125 метака. Наша је артиљерија одмах одговорила ватром, која је парализовала дјество „Хамидије“. У нас су рањени 3 војника и једна милосрдна сестра. Од становништва пострадао је у свему до 10 људи. Материјална штета незнатна је.

Дневник

Напад на „Врањину“. Арбанаси су из засједне између села Широка и Зогања (на који километар од

границе, коју је Лондонска Реунија одредила између Црне Горе и Арбаније) 8. ов. мјес. пуцали на редовни црногорски путнички пароброд „Врањину“, који се враћао Скадарским Језером из Скадра за Ријеку Црнојевића и том приликом је смртно рањен крманош „Врањине“ Радован Загарчанин (умро је 24 сата пошто је рањен), а још један путник истом Црногорац лако је рањен Црногорска предстража, која је стално близо мјеста одакле су Арбанаси пуцали, остала је мирна.

Протест варошких општина. Поводом тога, што Арбанаси нијесу престали провоцирати Црну Гору спречавањем њене трговачке комуникације ријеком Бојаном, која је комуникација за земљу животно питање, сад за вријеме рата особито, управе свих варошких општина у Црној Гори са пријестоничком на челу, уложиле су протест на Министра Унутрашњих Послова, молећи га за интервенцију код Краљ. Владе и Врховне Команде, како би се противстало једном насиљу, које се чини нашој држави и њеним држављанима од Арбанаса у доба, кад нијесмо с њима у рату и спречава се Црној Гори не само право сервисита Бојаном, загарантовано с два међународна уговора: Берлинским и Лондонским, но се чини и повреда интегритета земље, јер је Бојана и црногорска ријека. Општинске су управе предочиле министру, поред осталог, виталне потребе земље, која једног дана може остати без животних намирница, да се ма којим средством и начином Арбанаси натјерају на поштовање права црногорске државе и на осигурање промета Бојаном. Министар је обећао општинским управама, да ће учинити што треба и већ је у том смислу предузео нужне кораке.

ТЕЛЕГРАМИ

Крагујевац, 6. нов. у 7 и 30 по подне. Има већ 15 дана како је нашим трупама наређено повлачење из стратегијских разлога на положаје, на којима се сада налазе. Повлачење је извршено у највећем реду и по напријед утврђеном плану. Том приликом није било веће борбе између нас и Аустријанаца, али је било неколико мањих дјелимичних сукоба н. пр. код Парашнице, Курјачице, Мишара и Јевремовца, Смедерева, Бајине Баште, Уба, Стублина. При овим сукобима Аустријанци су били увијек одбијени са огромним губитцима. Ни у једном случају, осим једино код коте 708 на Гучеву, Аустријанци нијесу успјели отети наше позиције. Аустријанци су наше позиције узимали тек пошто смо их евакуисали; често им је требало и сувише много времена да заузму потпуно евакуисане позиције, н. пр. у Ваљево су њихове патроле ушле тек 48 сати пошто је та варош потпуно евакуисана. Према томе ни на једном мјесту Аустријанци нијесу могли заплијенити велики ратни плијен. Морал је наших трупа одличан, о чему најбоље свједоче тешки аустријски губитци у посљедњим борбама, н. пр. 24. октобра код Шапца непријатељ је оставио на разбојишту око 2000 љешева; 27. октобра код Смедерева побијено је око 2500 непријатељских војника, а толико

је заробљено; 1. нов. код Стублина непријатељ је имао 1000 које мртвих које рањених и т. д. Наш ратни плијен износи до сада 70 топова, 40 митралеза, а заробљеника имамо око 10.000. Бомбардовање Биограда још траје. Као и раније тако и сада Аустријанци не бомбардују тврђаву, која у осталом нема никаквог војног значаја, него бомбардују варош, не штедећи при томе ни хумане установе, као болнице, цркве, школе, библиотеке и т. д.

Крагујевац, 7. новембра. У току 5. новембра непријатељски напади на наше положаје југо-западно од Лазаревца одбијени су нашом снажном артиљеријском ватром и против-нападом наше пјешадије. Исто тако потукли смо једну непријатељску колону код села Брајковића, на путу Ваљево—Косјерићи, и нагнали је да се у нареду повуче. На осталим фронтима није се десило ништа ново.

Крагујевац, 8. новембра. Непријатељ је 6. новембра нападао наш фронт код Шопића. Његов је напад био нарочито снажан на фронту југозападно од Лазаревца и на положајима код села Шопића. Напад на положаје југозападно од Лазаревца трајао је цијелог дана. При овом нападу непријатељ је развио више од једне дивизије. *Послије ујорне борбе непријатељ је бачен у назад са великим губитцима.* Заробљено је много војника са два официра. Код села Шопића непријатељ је нападао у два маха прије и послје подне. Непријатељ је оба пута био снажно одбијен и у испадима, које су наше трупе том приликом извршиле, заробљено је три официра, два кадета и преко 150 војника. На осталим фронтима није се ништа значајније десило.

Лондон, 3. новембра. Енглески адмиралитет објављује, да је једна индијска бригада учествовала у борби противу Турака код заузећа Фоа. Турске су трупе два пута тучене, и то 1. нов. трупе уз помоћ двију енглеских ратних лађа панијеле су тешке губитке непријатељу кога су из утврђених положаја истјерале и гониле. Том је приликом заробљено много непријатељских војника и оружја. Наши су губитци непознати.

Париз, 4. новембра. У каналу на југу од Диксмида француска артиљерија зауставила је њемачке радове на спречавању поплаве. Нијемци су били приморани да напусте један од својих шанчева у које је ушла вода. Два њемачка нападаја на југу од Биксшота и на југу од Ипра била су одбијена и Французи нападају према Биксшоту и према каналу. Одбијени су њемачки нападаји код Вајна. У околини Мезе освојене су прве куле, село Шовонкур и касарне у Сен-Михиелу. (нар. извјештај).

Париз, 4. новембра. „Le Temps“ јавља, да ће се легислативно и административно особље Скупштине повратити у Париз прекојутра. (нар. извјештај).

Рим, 4. новембра. Инцидент на грчко-бугарској граници изравнат је у дипломатском и у војничком погледу. Постоји увјерење да је сада умањено у Софији узбуђење које је потицало на помисао о једном бугарском препадну у Македонији. Такође се вјерује да се Русија није одрекла да покушава створити један споразум између Србије и Бугарске. „Sorgiere della Sega“ мисли да ће ови покушаји остати без резултата ради одушарања Србије и ради премало интересовања које у томе узимају Француска и Енглеска. (Нар. извјештај.)

Петроград, 4. новембра. У једном званичном саопштењу тврди се да су на Кавказу сви напори Турски да напредују у правцу Ерзерума, остали без успеха. Код Асербејана разбијена је једна курдска чета. (Нар. извјештај.)

Берлин, 4. новембра. *Последње званичне листе, објављене у Берлину, биљеже до 1. октобра (по новом) 509.000 мртвих, рањених и заробљених Нијемаца. У тај број нијесу урачунати Баварци, Саксонци и Виртембержани.* (Нар. извјештај).

Рим, 4. новембра. Белгијско посланство у Риму категорично демантује вијести о размирицама између краља Алберта и енглеских војних власти. (Нар. извјештај).

Бордо, 4. новембра. Влада још није ријешила о дану сазивања Скупштине, нити о своме повратку у Париз, пошто то зависи од војног положаја. Поред свега тога изгледа сигурно да ће се парламенат састати између 13. и 20. децембра. „Le Temps“ пише да ће влада тамо стићи неколико дана раније.

Петроград, 4. новембра. На Кавказу завршен је марш Руса на Ерзерум који су разбили турско лијево крило и код Дурверана водили неколико повољних бојева. Руси, који оперишу на коти Кличадук и код Охамбура, потпуно су потукли Турке и Курде. На обали Црног Мора турски покушај против лиманских положаја и пута није успио. (Нар. извјештај).

Будим-Пешта, 4. новембра. Аустријанци ће почети у недељу са бомбардовањем Биограда. Ватра са монитора потпомогнута са артиљеријом, приморала је биоградске батерије да не спречавају поправљање оштећеног земунског моста. Аустријанци ће преградити један други мост код Сурчина. Треће одцељење од Обреновца маршираће дуж Саве. Српска артиљерија је демантована на коти Баново Брдо на 5 километара југозападно од Биограда.

Лондон, 4. новембра. Послије заузећа Фоа у Персиском Заливу, турске трупе јуришале су два пута, али су биле одбијене. (Нарочити извјештај).

Париз, 4. новембра. Главни штаб опровргава вијести да су Нијемци заузели, макар за који сат, Ипр. У Аргонама француски и њемачки шанчеви налазе се на удаљености од 50 метара. Бори се са свима средствима старинског рата, поред пушака. На фронтима готово није измијењен положај. (Нар. извјештај).

Петроград, 5. нов. Непријатељства на перзиској граници започела су 26. октобра са борбама на броду Канеуст. 28. октобра Турци су били избачени из села око Канесута. 30. октобра Турци су покушали са једним покретом да заобиђу руска крила, али су стигла појачања и Турци су били одбијени. (Нарочити извјештај).

Лондон, 5. новембра. Лојд Џорџ изложио је у Доњем Дому финансијску ситуацију Земље. Рекао је да ће 31. марта 1915 године по новом календару требати 535 милиона фунти стерлинга, од којих 359 за војне трошкове. Министар је предложио повећање пореза и зајам од 350.000.000 фунти стерлинга емисијом 3½% са курсом од 95% и исплатом ал пари 1928 године. Ови порези су усвојени.

Париз, 5. нов. Непријатељ је поновио нападе на југу од Ипра, али без икаквог успеха.

Лондон, 6. новембра. Војвода од Јорка, брат енглеске краљице, наменован је за потпуковника првог пука тјелесне гарде намјесто пуковника Берклеја који је погинуо на бојном пољу.

Рим, 7. нов. Руси су имали великог успеха код Јабукама у Источној Прусској.

У Галицији се настављају бојеви јужно од Пшемисла.

Корф, варшавски гувернер, није заробљен.

Руси бомбардују Трапезунт и одбили су нападаје турске војске на кавкаској граници.

Јапански амбасадор у Цариграду тражио је од Порте да му изда паспор. (Нар. извјештај).

Рим, 8. нов. Аустро-њемачки гу-битци до краја октобра износе око два милиона људи.

У Источној Прусској Руси су заузели важне положаје и неколико стотина заробљеника.

На Кавказу турска колона код Алтихаја разбијена је од Руса.

Енглези и Индијанци напредују у Месопотамији.

Код Кракова и на Карпатима руска инвазија продужава се са успехом. (Нар. извјештај.)

Лондон, 8. нов. Нијемци су покушали да заузму село Траси—ле—Вак у Ени. Послије огорчене борбе непријатељ је био одбијен са огромни губитцима. На осталом фронту позиција савезника остала је непромијењена.

Лондон, 8. новем. Захваљујући будном чувању британске флоте, приступ лондонском пристаништу био је увијек могућан, услед чега се сваковрсних животних намирница тамо сад налази у већој количини него ли икад до сада, а новост из турског извора, којом се јавља да су отоманске трупе напале Фоа на ушћу Персиског Залива 2. новембра и да су Енглези изгубили 1000 људи, апсолутно је лажна.

Беч, 8. нов. Јављају из Капа, да је 2. новембра отпочела борба између пристаница владиних и 1500 Бура. Борба још траје. Бури имају велики број мртвих и рањених.

Јављају из Лондона да је влада забранила извоз калаја за Данску, Холандију и Шведску.

Јављају из Трста, да је мала угарска „озефина“ која је припадала једном аустро-американском друштву, потонула јуче код Поле из непознатог узрока.

Лондон, 8. новембра. Лорд Киченер јавља да је трећа енглеска дивизија издржала један веома жестоки напад прво артиљерије, па затим њемачке пјешадије. Два наша батаљона била су нагнана артиљериском ватром да напусте ствоје ровове, али су их мало доцније сјајним контра-нападом повратили. Тим контра-нападом непријатељ је био одбачен за пет стотина метара у назад. Истог дана друга једна наша бригада из друге дивизије била је такође нападнута али је непријатељ одбијен са великим губитцима. Једно лице, које је аташирано главном енглеском стану, у своме извјештају о борбама, које су се водиле послје онога жестокога напада крајем октобра противу енглеских позиција на Ипру, вели да се њемачке трупе, и ако су често састављане од нових контингената, не устежу да нападају са безграничном храброшћу на енглеске трупе добро опремљене за рат. Отуда Нијемци имају велике губитке, јер они по некад пробијају прву линију наших редова, али их доцније сузбијемо са страховитим губитцима. Енглеске трупе су у последњим борбама заробиле много људи и заплјениле доста топова.

Лондон, 8. новембра. Командант Де Бер заробио је у јужној Африци један одред побуњеника са 70 коња. На граници између провинције Капа и Трансвала заробили смо такође више по-

буњеника. Командант фон Ренсбер предао се тамо са 154 човјека. Он се сада труди да убиједи остале бунтовнике, да положе оружје. Генерал Бота јавља, да је пораз Девета одузео храброст фон Ренсберга, и да побуњеници бјеже у свима провинцијама.

Софија, 8. новембра. У скупштини се Костурков, говорећи у име радикалне партије, солидарисао са захтјевом осталих опозиционих фракција о образовању националног кабинета и отварању преговора са силама Тројног Споразума ради остварења бугарских националних аспирација. Кирков, вођа доктринарних социјалиста, бранио је тезу о образовању балканске федерације да би се избјегла опасност која пријети балканским народима, било од Русије (?!!), било од Аустро-Угарске и Њемачке.

Ратне вијести

„Новоје Времја“ пише: „Још 7. октобра један наци руски љекар приложио је своме рапорту дванаест бочица које су повлачећи се са лијеве обале Сана, оставили Аустријанци на жељезничкој станици за поклањање руским војницима. Када је напиток у тим бочицама хемијски прегледан, утврђено је да је био заражен културама колеричних вибриона.“

Из Копенхагена објављује, у истом броју, ову депешу: Овјие се коментарише похвалан суд енглеских кругова о биткама на Висли, које су онемогућиле њемачки план о заузимању Варшаве, а које су Русима донијеле сјајну побједу разбијањем њемачког центра.

Генерал Хецендорф, шеф аустро-угарског штаба, позвао је к себи аустро-угарске журналисте и у разговору, између осталог, ово им саопштио: „Ми се боримо против армија које су од нас бројно јаче. Ми имамо само један задатак: задржати Русе у њихову наступању. Увјерени смо да ћемо ту дужност и извршити.“ Ова генералова ријеч направила је утисак о припремању јавног мњења за скорашњу катастрофу.

Школска објава

У разним ученичким пићањима увукла се код нас неподесна пракса, да се ученици или њихови родитељи обраћају својим молбама непосредно Министарству Просвјете.

Како се Министарство не може да ослони на исказе садржане у молбама, то је оно приморано, да у сваком поједином случају, тражи обавјештење и мишљење надлежне школске управе, — услед чега се догађа, да су тако упућене молбе подвргнуте дужој и спорној процедури него оне, које су директно на надлежне школске управе упућене.

У интересу што бржег отаљавања посла, Министарство овим упућује родитеље и саме ученике, да своје молбе не шилу никакко непосредно Министарству него увек преко надлежне школске управе, која ће сама испитати и ријешити молбу или ће је у сумњивом случају спровести Министарству са својим образложеним мишљењем.

Број 4700. Из канцеларије Кр. Министарства Просвјете и Црквенијех Послова, 9. новембра 1914. год., Цетинје.

ОГЛАСИ

НАЈВЕЋА ДАЛМАТ. ЗЛАТАРИЈА
АНТ-РАДИФ
СПЛЕТ
ИЛУСТРОВ. ЦЈЕНИКЕ ЦА/БЕ ВАДАВА